

Oahpaheaddjit, váldet mobbema duodas!

NIEIDA (17)

AFTENPOSTEN 13.01.2021. «UNGE STEMMER»

SÁMEGILLII: HEIDI GUTTORM EINARSEN

MUN IN LEAT GOASSE MOBBEJUVVON, muhto lean oaidnán dan mángii. Sihke mánáidskuvllas, nuoraidskuvllas ja joatkkaskuvllas. Mun oainnán ja vásihan ahte mobben ii váldo duodas ovdal go šaddá fysalaš.

Mánáidskuvllas lei gánda gii johtilit suhtai. Go suhtai, de son sáhtii šaddat váralaš. Buot ceahki ohppiid mielas lei dát hui gelddolaš. Danne ollu gánddat ceahkis hárde su dassái go suhtai. Mii earát čuoččuimet, ja vurddiimet ahte son galggai suhttat. Oahpaheaddjit oidne maid mii dagaimet, muhto ii oktage beroštan.

ÁLO SEAMMÁ VÁSTÁDUS

Okta nieida gulai dávjá ahte su báidi lei ropmi. Mun dihten ahte sutnje lei váivi dan gullat. Danne mun dieđihin dan oktavuodaoahpaheaddjái. «Gánda lea sihkkarit beare ráhkásmuvvan sutnje», vástidii oahpaheaddji. Dan vástádusa ožžon mángii.

Nuoraidskuvllas joatkašuvai gánda mobben. Mun dieđihin dan birra ođđa oahpaheaddjái, ja son vástidii ahte son áiggui dan «iskat». In dieđe «iskkai» go dan, go ii mihkkege goit rievdan. Mu mielas šattai dušše vearrát. Mun dieđihin mángii, ja álo vástidii oahpaheaddji seammá.

Go joatkkaskuvlii álgen, jurddašin ahte mobben nohká. Nu dat ii lean. Ođđa ceahkis lei okta gánda gii mobbejuvvui. Earát *gudnemeahttumit* kommenterejedje visot sus, ja reške ja suohtastalle dainna.

GEAHČASTEHKET BIRRA!

Mun jurddašin ahte dát lei ođđa skuvla ja ođđa oahpaheaddjit. Mun fas dieđihin oahpaheaddjái. Mun muitalin oktavuodaoahpaheaddjái buot maid ledjen gullan ja oaidnán. Son liikui, ja lei giitevaš dainna go muitalin. Guovtti mánu maŋŋá lei mobben nohkan. In leat dan rájes oaidnán, inge gullan ovttage ceahkis láhttemin gudnemeahttumit guđet guimmiiguin.

Mu mielas orru leamen ahte mánáid- ja nuoraidskuvlla oahpaheaddjit eai váldde mobbema duođas ovdal go lea fysalaš. Lean hállan ollu skihpáriiguin, geaid mielas maid lea nu. Jurddašan dávjá iežan ceahki mobbenoaffariid birra. Jos livččii leamaš ávki dieđihit, de jáhkán sis livččii buoret dilli, dál.

Mun doaivvun oahpaheaddjit šaddet čeahpibun oaidnit ja duođas váldit psyhkalaš mobbema. Geahčastehket birrasis, ja áicet mo mánát duođaid láhttejit guđet guimmiid vuostá. Jo, mánát leat unnit ja vigiheamit, muhto sáhttet muhtumin láhttet hui fasttit.

BARGOBIHTÁT

Bargobihtát heivejit ságasteapmái.

1. Maid nieida (17) lea vásihan ja oaidnán?
2. Makkár ovdamearkkaiguin son duođašta maid son lea oaidnán ja vásihan?
3. Maid nieida (17) dagai go fuomášii ja oinnii mobbema?
4. Manne, jáhkát don, ollu oahppit eai duostta dieđihit oahpaheddjiide mobbema maid oidnet earát gillájit?
5. Mii fertet ovttas mobbema bissehit.
Maid sáhttet/galget skuvlla oahppit dahkat?
Maid galget oahpaheaddjit dahkat?